

ĐÀO TẠO TRUNG CẤP LÝ LUẬN CHÍNH TRỊ TẠI CÁC TRƯỜNG CHÍNH TRỊ CẤP TỈNH TRONG BỐI CẢNH MỚI: THỰC TRẠNG VÀ GIẢI PHÁP

★ ThS. LƯU THỊ NGỌC

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh

- **Tóm tắt:** Đào tạo Trung cấp lý luận chính trị là một nhiệm vụ quan trọng trong công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, luôn được Đảng và Nhà nước đặc biệt quan tâm để xây dựng đội ngũ cán bộ cơ sở có bản lĩnh chính trị, am hiểu chủ trương, đường lối, chính sách, pháp luật và có năng lực thực tiễn để thực thi công vụ. Bối cảnh trong nước và quốc tế đặt ra những yêu cầu ngày càng cao đối với đội ngũ cán bộ, công chức, nhất là đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý cấp cơ sở - những người đóng vai trò tổ chức, thực hiện đường lối, chính sách của Đảng.
- **Từ khóa:** Trường chính trị tỉnh; Trung cấp lý luận chính trị; đào tạo, bồi dưỡng cán bộ.

Đặt vấn đề

Đào tạo, bồi dưỡng cán bộ là “công việc gốc” của Đảng, là nhiệm vụ trọng yếu, thường xuyên, quyết định đến sự thành công của công tác xây dựng Đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh. Trong quá trình lãnh đạo cách mạng, Đảng ta đặc biệt quan tâm đến công tác đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, trong đó có công tác đào tạo lý luận chính trị, coi đây là nhiệm vụ cốt lõi nhằm nâng cao phẩm chất, bản lĩnh chính trị, tư duy, tầm nhìn, năng lực lãnh đạo, quản lý của đội ngũ cán bộ.

Đào tạo Trung cấp lý luận chính trị là quá trình truyền thụ, tiếp thu hệ thống tri thức cơ bản, cập nhật về lý luận chính trị; củng cố thế giới quan, nhân sinh quan, phương pháp luận

khoa học và cách mạng của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, quan điểm, đường lối của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; nâng cao nhận thức và bản lĩnh chính trị, củng cố niềm tin vào Đảng, Nhà nước và chế độ xã hội chủ nghĩa; nâng cao nhận thức, hoàn thiện kỹ năng lãnh đạo, quản lý và vận dụng thực tiễn cho đội ngũ cán bộ, lãnh đạo quản lý cấp xã và tương đương.

Những năm qua, các trường chính trị cấp tỉnh giữ vị trí đặc biệt quan trọng, là “địa chỉ đỏ” tin cậy của cấp ủy, chính quyền địa phương, được Ban Bí thư giao nhiệm vụ đào tạo Trung cấp lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ, lãnh đạo quản lý ở cơ sở - lực lượng nòng cốt, trực tiếp triển khai đường lối, chủ trương của Đảng và chính

sách, pháp luật của Nhà nước vào thực tiễn đời sống xã hội. Công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị tại các trường chính trị cũng đã đạt được những kết quả quan trọng, bước đầu góp phần xây dựng đội ngũ cán bộ ở cơ sở có bản lĩnh chính trị vững vàng, phẩm chất đạo đức trong sáng và năng lực thực tiễn tốt.

Trong bối cảnh đất nước đang đẩy mạnh công cuộc đổi mới, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc, thực hiện mô hình chính quyền địa phương hai cấp với sự phân cấp ngày càng mạnh mẽ, yêu cầu nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ cấp cơ sở, đặc biệt là đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý phải thực sự tiêu biểu về bản lĩnh chính trị, phẩm chất đạo đức, năng lực nổi trội, dám đổi mới sáng tạo, dám đương đầu với khó khăn, thử thách, dám chịu trách nhiệm vì lợi ích chung, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ thực tiễn đặt ra.

Phương pháp nghiên cứu

Bài viết phân tích thực trạng công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị tại các trường chính trị cấp tỉnh giai đoạn từ năm 2021 đến 2025, thông qua các dữ liệu thứ cấp được tổng hợp và từ kết quả điều tra khảo sát của 138 cán bộ, giảng viên, 352 học viên đại diện của các trường chính trị trong cả nước về thực trạng các hoạt động, các khâu trong tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, mức độ đáp ứng từ “Rất kém”

đến “Rất tốt”. Từ đó, đề xuất các giải pháp nhằm đổi mới, nâng cao chất lượng công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị tại các trường chính trị cấp tỉnh trong bối cảnh mới.

1. Thực trạng công tác đào tạo Trung cấp lý luận tại trường chính trị cấp tỉnh thời gian qua

Từ năm 2021 đến nay (thời điểm sau khi Ban Bí thư ban hành Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 về trường chính trị chuẩn), công tác đào tạo Trung cấp Lý luận chính trị tại các trường chính trị được đổi mới đồng bộ và đạt được nhiều kết quả quan trọng. Quy mô về số lớp, số học viên, tỷ lệ đào tạo tập trung, không tập trung được minh họa ở Bảng 1.

Như vậy, về quy mô số lớp, số học viên đào tạo Trung cấp lý luận chính trị có xu hướng giảm, tuy nhiên tỷ lệ lớp tập trung/không tập trung có xu hướng tăng lên, phản ánh yêu cầu ngày càng cao về chuẩn hóa tiêu chuẩn, đối tượng, chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị cho đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý ở cơ sở.

Các trường tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận chính trị bám sát vào các quy định của Đảng, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, các quy định của tỉnh ủy, thành ủy và cụ thể hóa thành các quy chế, quy định của trường. Cụ thể:

Bảng 1: Quy mô đào tạo Trung cấp lý luận chính trị giai đoạn 2022-2024 của trường chính trị cấp tỉnh

Loại hình	2022		2023		2024	
	Số lớp	Số học viên	Số lớp	Số học viên	Số lớp	Số học viên
Số lớp Trung cấp lý luận chính trị hệ tập trung	406	18.524	231	10.849	260	11.985
Số lớp Trung cấp lý luận chính trị hệ không tập trung	792	55.985	360	24.021	328	22.091
Tỷ lệ đào tạo tập trung/không tập trung	1/1,95		1/1,56		1/1,26	

Nguồn: Tác giả tổng hợp (2025).

Quy định số 57-QĐ/TW ngày 08/02/2022 của Ban Bí thư về đối tượng, tiêu chuẩn và phân cấp đào tạo lý luận chính trị; Quyết định số 6468-QĐ/HVCTQG ngày 21/12/2021 của Giám đốc Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh về việc ban hành bộ Quy chế quản lý đào tạo của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; chương trình, giáo trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị do Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành, xuất bản và hướng dẫn thực hiện (Quyết định số 292-QĐ/HVC-TQG ngày 21/01/2021). Các hoạt động, các khâu trong công tác tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận tại các trường, gồm: tuyển sinh và mở lớp, giảng dạy và thực hiện chương trình; quản lý học viên và giảng viên, đánh giá kết quả học tập, rèn luyện, xét, công nhận tốt nghiệp, cấp và quản lý phôi bằng tốt nghiệp, đánh giá chất lượng đào tạo; quản lý cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy và học tập; phối hợp với cơ quan cử học viên trước, trong và sau khi đào tạo; bảo đảm tài chính, chế độ chính sách; ứng dụng công nghệ thông tin trong giảng dạy và quản lý học viên từng bước được cải tiến toàn diện. Cụ thể là:

- Công tác tuyển sinh, mở lớp: hàng năm, các trường căn cứ vào nhu cầu đào tạo cán bộ của

các cơ quan, đơn vị để phối hợp với Ban Tổ chức Tỉnh ủy tham mưu xây dựng kế hoạch mở lớp trình Ban Thường vụ Tỉnh ủy phê duyệt, trong đó xác định rõ: chỉ tiêu, hình thức đào tạo (tập trung hoặc không tập trung), địa bàn mở lớp, đơn vị phối hợp, đối tượng dự kiến tham gia. Trên cơ sở chỉ tiêu được giao, trường chính trị thực hiện tuyển sinh theo quy định, bảo đảm đúng đúng tiêu chuẩn, đối tượng, quy định về độ tuổi đối với các lớp học không tập trung (nữ từ 33 tuổi, nam từ 35 tuổi trở lên). Tỷ lệ lớp tập trung/không tập trung bảo đảm ít nhất 1/3 để hướng đến xây dựng trường chính trị đạt chuẩn theo Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư.

Kết quả khảo sát cho thấy, hầu hết các chỉ tiêu về tuyển sinh, mở lớp, học viên đều đánh giá ở mức tốt ($\geq 8,0$), chỉ tiêu “Xác định nhu cầu đào tạo” đạt điểm thấp nhất là 7,98 (mức khá). Trong khi đó, đội ngũ giảng viên chỉ đánh giá mức độ đáp ứng các tiêu chí đều ở mức khá, tiệm cận khá (dao động từ 6,96 điểm đến 7,14 điểm).

- Công tác giảng dạy và thực hiện chương trình: chương trình, giáo trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị do Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành và thực hiện thống nhất

Bảng 2: Kết quả khảo sát về mức độ đáp ứng về công tác tuyển sinh, mở lớp của trường chính trị cấp tỉnh

Tiêu chí	Điểm trung bình của học viên	Điểm trung bình của cán bộ, giảng viên
Xác định nhu cầu đào tạo	7,98	7,05
Xây dựng kế hoạch và ban hành thông báo tuyển sinh	8,02	6,96
Tiếp nhận và xét duyệt hồ sơ	8,06	6,99
Ban hành quyết định mở lớp, thông báo triệu tập học viên, làm thủ tục nhập học	8,10	7,01
Thành lập lớp và tổ chức lễ khai giảng	8,12	7,14

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả điều tra, khảo sát của tác giả (2025)

trong toàn quốc. Với tổng thời gian đào tạo là 1.056 tiết, trong đó thời gian lên lớp gồm 844 tiết (giảng dạy 633 tiết, thảo luận 211 tiết), thi 64 tiết, nghiên cứu thực tế 40 tiết, hoạt động khác 108 tiết (ôn tập, tự học, khai giảng, bế giảng...). Năm khối kiến thức trong chương trình gồm: i) Nội dung cơ bản của chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; ii) Lịch sử Đảng và đường lối, chính sách của Đảng, Nhà nước Việt Nam; iii) Xây dựng Đảng và hệ thống chính trị; iv) Quản lý hành chính nhà nước và kỹ năng lãnh đạo, quản lý; v) Thực tiễn và kinh nghiệm xây dựng, phát triển địa phương (hoặc ngành) và kiến thức bổ trợ. Riêng khối kiến thức thứ năm, căn cứ vào từng đối tượng học viên, Học viện cho phép các trường được lựa chọn các chuyên đề phù hợp để giảng dạy, được chủ động trong biên soạn phần Thực tiễn và kinh nghiệm xây dựng, phát triển địa phương. Như vậy, đối với hoạt động tổ chức giảng dạy và thực hiện chương trình, các trường xây dựng kế hoạch giảng dạy và học tập đối với từng lớp, tuân thủ và bảo đảm đúng, đủ chương trình, giáo trình do Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành, rõ về thời lượng từng môn học, thời gian lên lớp, thảo luận, thời gian thi hết học phần, nghiên cứu thực tế, thi và làm khóa luận tốt nghiệp... Căn cứ vào kế hoạch giảng dạy, giảng viên phải chuẩn bị giáo án theo mẫu của Học viện, được khoa và trường thông qua trước khi lên lớp. Đội ngũ giảng viên ngoài đội ngũ cơ hữu của các trường, còn chú trọng khai thác và sử dụng hiệu quả đội ngũ giảng viên thỉnh giảng được tình ủy, thành ủy phê duyệt. Hiện nay 100% các trường chính trị trong cả nước đã xây dựng được đội ngũ giảng viên thỉnh giảng là các chuyên gia thực tiễn, nhà khoa học có kiến thức, kinh nghiệm tham gia giảng dạy Trung cấp lý luận chính trị. Hoạt động giảng dạy

được tổ chức khoa học, bảo đảm cơ bản phân công giảng viên đúng chuyên môn. Lãnh đạo trường thường xuyên chỉ đạo các khoa chuyên môn tăng cường sinh hoạt, cập nhật các chủ trương, chính sách của Đảng, Nhà nước, của địa phương vào từng bài giảng thông qua giáo án, chỉ đạo giảng viên xây dựng, cập nhật giáo án điện tử bảo đảm khoa học, thực tiễn, bám sát vào chương trình, giáo trình do Học viện quy định. Việc giảng dạy từng bước kết hợp lý luận với thực tiễn trong giảng dạy, hoạt động nghiên cứu thực tế, chuyên đề ngoại khóa và được học viên đánh giá cao. Kết quả khảo sát được minh họa ở Bảng 3.

Kết quả đánh giá của học viên đối với từng chỉ tiêu trong tổ chức giảng dạy và thực hiện chương trình đều đạt mức “tốt” trở lên với mức đánh giá từ 8,19 đến 8,26 điểm. Từ kết quả điều tra cho thấy việc thực hiện “nội dung, kế hoạch các chương trình đi nghiên cứu thực tế toàn khóa, các chương trình ngoại khóa” được cho điểm thấp nhất, thể hiện tiêu chí các trường chính trị cần quan tâm cải thiện về nội dung, hình thức, lựa chọn các báo cáo chuyên đề, giảng viên báo cáo, địa điểm nghiên cứu cho phù hợp với nhu cầu, đối tượng học viên. Đối với cán bộ, giảng viên, kết quả đánh giá chỉ ở mức vừa tạm cận “khá” cho thấy các trường vẫn cần phải tiếp tục cải thiện, nâng cao chất lượng hoạt động này, nhất là trong việc “Phân công giảng viên giảng dạy theo đúng chuyên môn, theo chương trình học tập toàn khóa đã ban hành”, “Công tác chuẩn bị giáo án, tài liệu, học liệu và các trang thiết bị cần thiết phục vụ giảng dạy bằng phương pháp dạy học tích cực” với mức điểm đánh giá thấp nhất trong các chỉ tiêu, mức điểm lần lượt là 7,13; 7,14.

- Quản lý, đánh giá học viên: công tác quản lý học viên ngày càng nền nếp, tăng cường kỷ

Bảng 3: Mức độ đáp ứng việc thực hiện giảng dạy và thực hiện chương trình

Tiêu chí	Điểm trung bình của học viên	Điểm trung bình của cán bộ, giảng viên
Phân công giảng viên giảng dạy theo đúng chuyên môn, theo chương trình học tập toàn khóa đã ban hành	8,26	7,13
Xây dựng chương trình học tập toàn khóa và chương trình học tập từng học phần, khối kiến thức của chương trình	8,22	7,28
Công tác chuẩn bị giáo án, tài liệu, học liệu và các trang thiết bị cần thiết phục vụ giảng dạy bằng phương pháp dạy học tích cực	8,22	7,14
Tổ chức thực hiện giảng dạy theo kế hoạch, chương trình chi tiết	8,23	7,34
Theo dõi, điều chỉnh tiến độ học tập kịp thời, linh hoạt, thông tin đầy đủ	8,25	7,31
Nội dung, kế hoạch các chương trình đi nghiên cứu thực tế toàn khóa, các chương trình ngoại khóa	8,19	7,23

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả điều tra, khảo sát của tác giả

luật, kỷ cương lớp học, đánh giá toàn diện cả về chuyên cần, kiến thức, ý thức, thái độ thông qua đánh giá kết quả học tập và rèn luyện. Thiết lập hệ thống quản lý lớp học, phối hợp với đơn vị cử học viên để theo dõi, quản lý quá trình học tập, rèn luyện và đánh giá kết quả của học viên trong suốt khóa học. Phát huy vai trò tự học, tự rèn luyện, vai trò của ban cán sự lớp, chủ nhiệm lớp, giảng viên lên lớp, phòng Quản lý đào tạo và Nghiên cứu khoa học, khoa chuyên môn, ban giám hiệu trong quản lý, đánh giá học viên. Kịp thời xử lý học viên khi vi phạm quy chế, báo cáo vi phạm về cơ quan cử học viên theo quy định. Nội dung, hình thức thi cử bảo đảm đúng quy chế, quy định, ngày càng đa dạng các hình thức thi thông qua trắc nghiệm, vấn đáp, thi tự luận.

Kết quả khảo sát cho thấy, học viên tự đánh giá mức độ đạt được đối với từng tiêu chí dao động từ 8,03 đến 8,1 điểm - đạt mức tốt, trong khi cán bộ, giảng viên đánh giá đạt từ 7,05 đến 7,32 điểm. Đội ngũ giảng viên khi tham gia khảo sát cũng chỉ ra một số bất cập, hạn chế trong công tác đánh giá học viên như: nội dung

thi còn nặng về lý thuyết, chưa có biểu điểm cụ thể, chấm điểm còn hình thức, chưa đánh giá được năng lực tư duy và mức độ vận dụng thực tiễn, tâm lý học viên vẫn còn tình trạng học để “đủ điểm” tốt nghiệp, thiếu tiêu chí chấm điểm rèn luyện rõ ràng, có tình trạng nể nang, cảm tính, dễ dãi trong đánh giá học viên, kết quả xếp loại học tập, rèn luyện của học viên chưa được dùng làm căn cứ để đánh giá mức độ hoàn thành nhiệm vụ, căn cứ để lựa chọn tuyển dụng, quy hoạch, bổ nhiệm.

- Bảo đảm cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy, học tập: Nhiều trường chính trị đã chú trọng đầu tư xây dựng cơ sở vật chất và trang thiết bị giảng dạy, học tập theo hướng hiện đại, đồng bộ, đáp ứng yêu cầu xây dựng trường chính trị chuẩn theo Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư. Hệ thống cơ sở vật chất cơ bản đã được hoàn thiện với các hạng mục thiết yếu như: nhà làm việc, giảng đường, thư viện, ký túc xá, nhà đa năng, nhà ăn, khuôn viên, hệ thống chiếu sáng, khu vệ sinh... Các thiết kế và tiện ích đều được định hướng phù hợp với đặc thù học viên là cán bộ

lãnh đạo, quản lý, bảo đảm tính tiện nghi, hiệu quả sử dụng và hỗ trợ tốt cho quá trình học tập - bồi dưỡng. Đồng thời, nhiều trường đã bước đầu triển khai tích hợp công nghệ thông tin và trang thiết bị hiện đại vào giảng dạy, góp phần thích ứng với yêu cầu chuyển đổi số và xu thế của cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư. Kết quả khảo sát cho thấy học viên đánh giá mức độ đạt trên 8,0 điểm trở lên, giảng viên đánh giá các tiêu chí dao động từ 7,11 đến 7,18, vừa đủ điểm khá.

- Phối hợp với cơ quan, đơn vị cử cán bộ đi học: các trường chủ động phối hợp với các cơ quan, đơn vị trong việc nắm bắt nhu cầu cử đi học để xây dựng kế hoạch đào tạo hàng năm, trong ban hành thông báo tuyển sinh, tiếp nhận hồ sơ tuyển sinh, cử cán bộ đi học, phối hợp trong quá trình quản lý học viên, chấn chỉnh kỉ luật, kỉ cương học tập, về sử dụng kết quả học tập làm căn cứ đánh giá cán bộ, căn cứ quy hoạch, bổ nhiệm, sử dụng cán bộ sau đào tạo. Kết quả khảo sát cho thấy đánh giá mức độ đáp ứng về công tác phối hợp đạt 7,2 điểm - mức khá. Vì vậy, nội dung này vẫn cần tiếp tục cải thiện trong thời gian tới. Hiện nay, một số cơ quan, đơn vị chưa phối hợp chặt chẽ trong xử lý vi phạm học tập, chưa có quy chế phối hợp đào tạo - giám sát - đánh giá sau đào tạo giữa trường và cơ quan cử học viên đi học.

- Đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị: hiện nay, các trường thực hiện đánh giá chất lượng đào tạo theo Quy định đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương do Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh ban hành (Quyết định số 8678-QĐ/HVCTQG ngày 08/4/2022), nội dung đánh giá về học viên, giảng viên, công tác tổ chức quản lý và phục vụ; cơ sở vật chất; hiệu quả sau

đào tạo). Đối tượng thực hiện lấy ý kiến gồm học viên, giảng viên, thủ trưởng cơ quan sử dụng học viên. Từ sau khi có quy định, 100% các trường đã tổ chức đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị hàng năm, kết quả đạt từ khá trở lên. Tuy nhiên, việc triển khai đánh giá còn mang tính hình thức, chưa bảo đảm về quy mô số lớp, số học viên theo quy định, chưa gắn với việc sử dụng kết quả đánh giá để lấy đó làm căn cứ cải tiến chương trình, phương pháp, đánh giá giảng viên, chưa chú trọng đánh giá hiệu quả sau đào tạo đối với thủ trưởng đơn vị sử dụng học viên. Kết quả khảo sát đối với giảng viên về mức độ đáp ứng việc thực hiện đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị chỉ đạt 7,27 điểm, cho thấy cần tiếp tục cải thiện ở nội dung này.

- Ứng dụng công nghệ thông tin phục vụ giảng dạy, học tập: các trường từng bước ứng dụng công nghệ thông tin vào quản lý, giảng dạy và học tập nhằm nâng cao hiệu quả, hiện đại hóa hoạt động đào tạo, đáp ứng yêu cầu chuyển đổi số, sử dụng hệ thống mạng LAN, wifi, hệ thống camera trong các giảng đường; trang bị máy chiếu, máy tính, âm thanh phục vụ giảng dạy điện tử; thực hiện số hóa thông tin về lớp học, lịch giảng, kết quả học tập - rèn luyện, cấp phát bằng tốt nghiệp; giảng viên và cán bộ được cấp tài khoản truy cập theo phân quyền. Giảng viên sử dụng tốt máy tính, trình chiếu, soạn giáo án điện tử; triển khai giảng dạy trực tuyến thành thạo, tích hợp video, sơ đồ tư duy, công cụ tương tác số. Trong quản lý học viên từng bước ứng dụng công nghệ thông tin, một số trường đã có phần mềm quản lý đào tạo để cập nhật thông tin học viên, kết quả học tập, rèn luyện, lịch giảng dạy trên hệ thống. Tuy nhiên, việc ứng dụng chuyển đổi số trong đào tạo còn bị giới hạn do thiếu nền tảng thống nhất, phần

mềm quản lý chưa đồng bộ giữa các trường, chủ yếu phải tự thiết kế và vận hành riêng lẻ, chưa toàn diện, tích hợp đầy đủ các hoạt động của một khóa đào tạo từ khâu đầu vào đến khâu đầu ra. Kết quả khảo sát đối với giảng viên về mức độ đáp ứng đối với từng tiêu chí về: Triển khai phần mềm quản lý học viên, giảng viên, chương trình đào tạo; Số hóa hồ sơ, tài liệu và cập nhật dữ liệu lên hệ thống dùng chung; Đào tạo, bồi dưỡng kỹ năng sử dụng phần mềm cho cán bộ, giảng viên; Đánh giá hiệu quả ứng dụng công nghệ thông tin, nâng cấp định kỳ lần lượt ở mức điểm 7,13; 7,14; 7,16; 7,31. Như vậy, mức độ đáp ứng hiện nay của trường chính trị mới ở mức tiệm cận khá.

Đánh giá chung: việc tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận chính trị tại các trường chính trị gồm nhiều hoạt động, nhiều khâu thực hiện, căn cứ vào quy định về chương trình, quy chế, quy định của Trung ương và của địa phương. Thời gian

qua, công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị đã từng bước đi vào nề nếp, hiệu quả, tuy nhiên vẫn còn những hạn chế. Kết quả khảo sát đánh giá về mức độ đáp ứng đối với từng nội dung, hoạt động trong đào tạo Trung cấp lý luận chính trị được thể hiện ở Bảng 4.

Kết quả khảo sát cho thấy, học viên đều đánh giá ở mức từ 8,01 đến 8,21. Nhìn chung, học viên thể hiện mức độ hài lòng tốt với quá trình tổ chức và thực hiện đào tạo, nội dung cần cải thiện nhiều nhất tập trung vào “Công tác ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý đào tạo”. Trong khi đó, đội ngũ cán bộ, giảng viên đánh giá dao động từ 6,73 đến 7,11 trên thang điểm 10, thấp hơn đáng kể so với đánh giá của học viên (8.01-8.21). Điều này phản ánh cái nhìn thận trọng, chuyên môn hóa và toàn diện hơn từ phía giảng viên đối với các khía cạnh của quá trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị. Mặt khác, từ kết quả khảo sát cho thấy, công tác

Bảng 4: Đánh giá mức độ đáp ứng đối với các hoạt động trong tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận của trường chính trị cấp tỉnh

Tiêu chí	Mức độ đáp ứng của học viên	Mức độ đáp ứng của cán bộ, giảng viên
Công tác tuyển sinh và mở lớp	8,03	6,91
Công tác giảng dạy và thực hiện chương trình	8,16	6,73
Công tác quản lý học viên và giảng viên	8,21	6,78
Công tác đánh giá kết quả học tập, rèn luyện	8,16	6,89
Công tác xét và công nhận tốt nghiệp	8,05	7,01
Công tác cấp và quản lý phôi bằng tốt nghiệp	8,04	7,03
Công tác đánh giá chất lượng đào tạo	8,16	6,98
Công tác quản lý cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ giảng dạy và học tập	8,01	7,11
Công tác phối hợp với cơ quan cử học viên trước, trong và sau khi đào tạo Trung cấp lý luận chính trị	8,10	6,84
Công tác bảo đảm tài chính, chế độ chính sách cho học viên Trung cấp lý luận chính trị	8,02	6,99
Công tác ứng dụng công nghệ thông tin trong quản lý đào tạo Trung cấp lý luận chính trị	8,01	6,91

Nguồn: Tổng hợp từ kết quả điều tra, khảo sát của tác giả (2025)

đào tạo Trung cấp lý luận chính trị mới ở mức trung bình và tiệm cận khá, cần phải cải thiện rất nhiều ở từng khâu, từ tuyển sinh, mở lớp, giảng dạy, đánh giá học viên... đến ứng dụng công nghệ thông tin trong hoạt động đào tạo.

2. Bối cảnh mới và những yêu cầu đặt ra

Bối cảnh toàn cầu hóa và chuyển đổi số đang diễn ra sâu rộng, cuộc Cách mạng Công nghiệp lần thứ tư đã và đang tạo ra những tác động toàn diện, làm thay đổi căn bản cách thức tổ chức, quản lý và vận hành của các hệ thống chính trị - hành chính trên thế giới. Với sự phát triển đột phá của trí tuệ nhân tạo (AI), dữ liệu lớn (Big Data), điện toán đám mây, Internet vạn vật (IoT) và công nghệ chuỗi khối (Blockchain), thế giới đang chứng kiến một bước chuyển đổi chưa từng có trong phương thức quản trị nhà nước và hoạt động công vụ. Những thay đổi này đặt ra yêu cầu mới về năng lực, kỹ năng và tư duy của đội ngũ cán bộ lãnh đạo, nhất là ở cấp cơ sở - nơi trực tiếp triển khai chính sách và tương tác thường xuyên với người dân.

Trong nước, Việt Nam đang bước sang một giai đoạn phát triển mới, theo Tổng Bí thư Tô Lâm, đó là kỷ nguyên vươn mình của dân tộc: “Đích đến của kỷ nguyên vươn mình là dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh, phát triển theo chế độ xã hội xã hội chủ nghĩa, sánh vai với các cường quốc năm châu”⁽¹⁾. Việc thực hiện mô hình chính quyền địa phương hai cấp với sự phân cấp, phân quyền mạnh mẽ từ Trung ương đến địa phương cũng đặt ra yêu cầu mới đối với đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý các cấp. Toàn quốc hiện có 34 trường chính trị sau sắp xếp, sáp nhập - được mở rộng về không gian phát triển, đòi hỏi những thay đổi trong quản trị, vận hành, chức năng, nhiệm vụ của trường chính trị.

Trước những thay đổi của bối cảnh trong nước và quốc tế, công tác đào tạo Trung cấp lý

luận chính trị cho đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý ở cơ sở trong kỷ nguyên phát triển mới cần có những đổi mới toàn diện, đồng bộ: đào tạo Trung cấp lý luận chính trị phải trang bị, cập nhật kiến thức nền tảng lý luận của Đảng, đó là chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh, rèn luyện bản lĩnh chính trị, đạo đức cách mạng; năng lực tổ chức và thực thi đường lối đổi mới do Đảng lãnh đạo; am hiểu chính sách, pháp luật của Nhà nước; năng lực thực tiễn và kỹ năng điều hành công việc trong môi trường chính quyền địa phương hai cấp; khả năng thích ứng nhanh với chuyển đổi số, ứng dụng công nghệ trong quản lý và phục vụ người dân.

3. Đề xuất giải pháp đổi mới công tác đào tạo Trung cấp lý luận tại trường chính trị cấp tỉnh trong bối cảnh mới

Trường chính trị - trường Đảng là nơi đào tạo lý luận cho cán bộ lãnh đạo, quản lý của Đảng, của hệ thống chính trị, nơi nâng cao tư tưởng, rèn luyện đạo đức cách mạng cho cán bộ lãnh đạo, quản lý; nơi có môi trường dạy - học kiểu mẫu, thể hiện tính đảng sâu sắc, môi trường nghiên cứu lý luận, tổng kết thực tiễn cung cấp luận cứ khoa học cho Đảng. Vì vậy, để đổi mới toàn diện cả về nội dung, chương trình, phương thức tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận chính trị cần tập trung vào những giải pháp sau đây:

Thứ nhất, đổi mới chương trình, giáo trình và tổ chức giảng dạy, thực hiện chương trình Trung cấp lý luận chính trị. Trong bối cảnh thực hiện mô hình chính quyền địa phương hai cấp, tiêu chuẩn, đối tượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị đã có thay đổi, cần phải đổi mới toàn diện các chương trình, giáo trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị và tổ chức giảng dạy, thực hiện chương trình. Trách nhiệm này thuộc về không chỉ Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh - cơ quan chịu trách nhiệm trong xây dựng

chương trình, biên soạn giáo trình, mà còn của các tỉnh ủy, thành ủy, các trường chính trị và cả chính đội ngũ cán bộ, giảng viên trường chính trị trong triển khai thực hiện.

Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh cần đổi mới nội dung chương trình đào tạo Trung cấp lý luận chính trị theo hướng tích hợp, hiện đại, thiết thực, kết hợp lý luận, kỹ năng và thực tiễn, phù hợp với chuẩn đầu vào, đầu ra và những yêu cầu đặt ra đối với đội ngũ cán bộ lãnh đạo, quản lý của cấp xã trong bối cảnh thực hiện đột phá về khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia, bảo đảm tính hội nhập, hiện đại, thực tiễn, cập nhật chủ trương, Nghị quyết của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước trên các lĩnh vực có liên quan. Chương trình đào tạo cần cân đối về thời lượng giảng dạy lý luận, thực tiễn, kỹ năng, phù hợp với phương thức sản xuất số, cho phép ứng dụng các phần mềm hiện đại trong giảng dạy, đánh giá kết quả học tập. Chú trọng phát huy tính tự học thông qua nền tảng số, chú trọng trao đổi, thảo luận, giải quyết các tình huống thực tiễn công tác, rèn luyện, thực hiện các kỹ năng cần thiết cho hoạt động lãnh đạo, quản lý. Bên cạnh giáo trình được xuất bản chính thống, Học viện cần chỉ đạo các trường biên soạn học liệu bổ trợ, bài giảng điện tử, học liệu mở, có sự thẩm định trước khi chia sẻ trên nền tảng số, cho phép học viên, giảng viên truy cập phục vụ giảng dạy, học tập. Việc thực hiện chương trình cần gắn với kiểm tra, giám sát việc thực hiện các nội dung này, qua đó, thiết lập kỷ cương, nề nếp trong giảng dạy, học tập, nghiên cứu khoa học và tổng kết thực tiễn, tạo nền tảng vững chắc cho nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ.

Trong triển khai thực hiện chương trình, cần tăng cường vai trò chỉ đạo trực tiếp, thường xuyên của Ban Thường vụ, Thường trực các

tỉnh ủy, thành ủy - đặc biệt là trách nhiệm của người đứng đầu - có ý nghĩa quyết định đối với hiệu quả công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị. Tỉnh ủy, thành ủy cần tăng cường lãnh đạo để xây dựng trường chính trị trở thành trung tâm đào tạo, bồi dưỡng cán bộ duy nhất tại địa phương; trung tâm nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn và trung tâm tư tưởng, văn hóa Đảng ở cấp tỉnh, đáp ứng những yêu cầu ngày càng cao về chất lượng và hiệu quả đào tạo lý luận chính trị trong thời kỳ mới; đồng thời, đẩy mạnh sự phối hợp chặt chẽ giữa các ban, sở, ngành trong công tác đào tạo Trung cấp lý luận chính trị.

Các trường chính trị trong triển khai thực hiện chương trình cần tuân thủ nghiêm túc theo hướng dẫn của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, đồng thời, phải chủ động, cập nhật nội dung giáo án, bài giảng điện tử gắn với các nghị quyết, đường lối của Đảng, Nhà nước, tình hình lãnh đạo, chỉ đạo trong xây dựng hệ thống chính trị, phát triển kinh tế, xã hội, văn hóa, bảo đảm an ninh, quốc phòng... ở địa phương, bảo đảm sát thực tiễn, phù hợp với từng đối tượng. Đổi mới phương pháp tổ chức giảng dạy cần gắn với bối cảnh chuyển đổi số theo hướng hiện đại, linh hoạt và phù hợp với xu thế chuyển đổi số trong giáo dục chính trị hiện nay, gồm: i) Đa dạng hóa hình thức và phương pháp, kết hợp học trực tiếp, trực tuyến, thực hành, thảo luận nhóm, mô phỏng tình huống quản lý, đi nghiên cứu thực tế tại các mô hình tốt; ii) Ứng dụng công nghệ thông tin, đẩy mạnh sử dụng phần mềm, hệ thống thông tin, dữ liệu số, giáo án điện tử và các công cụ công nghệ hiện đại trong giảng dạy. Cùng với đó, việc xây dựng văn hóa trường Đảng cần được chú trọng như một nội dung nền tảng trong quản lý nhà trường. Thiết lập kỷ luật, kỷ

cương, nâng cao trách nhiệm cá nhân và tập thể, chủ động phòng ngừa và xử lý nghiêm các hành vi vi phạm quy định, tiêu cực trong giảng dạy, thi cử, quản lý học viên là điều kiện tiên quyết để nâng cao uy tín và chất lượng đào tạo, đổi mới phương pháp giảng dạy.

Thứ hai, hoàn thiện thể chế, quy định, quy chế về đào tạo Trung cấp lý luận chính trị tại các trường chính trị để phù hợp với bối cảnh mới. Trên 90% giảng viên và học viên khi khảo sát cho rằng đây là điều kiện cần thiết để nâng cao chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị.

Trước mắt, cần sửa đổi chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của trường chính trị bảo đảm phù hợp với tổ chức mới của hệ thống chính trị địa phương; quy định mới về biên chế, tiêu chuẩn, chế độ, cơ chế, chính sách có liên quan đến cán bộ, viên chức của trường chính trị sau sáp nhập, bao gồm: Quy định số 09-QĐ/TW ngày 13/11/2018 của Ban Bí thư về chức năng, nhiệm vụ, tổ chức bộ máy của trường chính trị tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương; Quy định số 11-QĐ/TW ngày 19/5/2021 của Ban Bí thư về trường chính trị chuẩn; Quy chế quản lý đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, Quy chế giảng viên trường chính trị. Các quy chế, quy định phải hướng đến đổi mới phương pháp kiểm tra, đánh giá thông qua đa dạng hình thức đánh giá, kết hợp nhiều phương pháp (viết thu hoạch, tiểu luận, kiểm tra, trắc nghiệm, bài tập nhóm, thuyết trình, vấn đáp, thực hành tình huống); siết chặt kỷ luật, kỷ cương, nâng cao ý thức học tập, chấp hành nội quy của học viên và tăng cường giám sát; tạo điều kiện để các trường linh hoạt trong điều hành, tổ chức giảng dạy, phù hợp với phương thức sản xuất số.

Cần tập trung hoàn thiện quy định về đánh giá chất lượng đào tạo Trung cấp lý luận chính trị theo hướng cụ thể, toàn diện và khả thi hơn,

bảo đảm kết nối chặt chẽ giữa cơ quan cử học viên đi học - trường chính trị - học viên trong thực hiện đánh giá, đáp ứng yêu cầu nâng cao chất lượng đào tạo cán bộ trong tình hình mới, thích ứng với bối cảnh chuyển đổi số. Hệ thống tiêu chí, chỉ số đánh giá chất lượng đào tạo theo hướng định lượng hóa, có hướng dẫn chi tiết, bảo đảm tính khách quan, thống nhất trong áp dụng giữa các trường. Cần gắn công tác đánh giá chất lượng đào tạo với quá trình chuyển đổi số và quản lý dữ liệu đào tạo. Học viện cần xây dựng phần mềm quản lý đánh giá chất lượng đào tạo, kết nối trực tuyến với hệ thống quản lý đào tạo Trung cấp lý luận chính trị, cho phép các trường nhập dữ liệu, triển khai khảo sát, theo dõi phản hồi của học viên, giảng viên, cập nhật kết quả và tự động hóa báo cáo. Việc số hóa sẽ giúp việc đánh giá khách quan hơn, tiết kiệm nhân lực và tăng khả năng giám sát. Kết quả đánh giá chất lượng đào tạo phải được sử dụng để đánh giá mức độ hoàn thành nhiệm vụ của cán bộ, giảng viên trường chính trị, trách nhiệm giải trình của người đứng đầu; là cơ sở để phân bổ chỉ tiêu đào tạo, định mức tài chính, chế độ chính sách. Bên cạnh việc các trường thực hiện tự đánh giá, cần chú trọng đến đánh giá ngoài, đánh giá của Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh một cách toàn diện, thường xuyên.

Tỉnh ủy, thành ủy cũng cần ban hành các văn bản hướng dẫn cụ thể, quy định rõ trách nhiệm của các cơ quan cấp tỉnh và cấp xã trong việc tổ chức, quản lý đào tạo Trung cấp lý luận chính trị để rõ cơ chế phối hợp, rõ trách nhiệm. Quy định này không chỉ giúp thống nhất trong việc lập kế hoạch, xác định nhu cầu, lựa chọn chương trình mà còn tạo cơ chế giám sát, đánh giá hiệu quả đào tạo một cách minh bạch và công khai. Cần hoàn thiện quy trình cử cán bộ,

công chức tham gia đào tạo Trung cấp lý luận chính trị theo hướng minh bạch, khoa học và gắn chặt công tác đánh giá, sử dụng cán bộ; chế độ, chính sách đối với học viên, giảng viên, cơ sở đào tạo bảo đảm đủ nguồn lực cần thiết.

Thứ ba, nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên giảng dạy Trung cấp lý luận chính trị - đội ngũ “máy cái” quyết định đến chất lượng đào tạo. Yêu cầu về đào tạo cán bộ ngày càng cao, vì vậy đội ngũ giảng viên trường chính trị cần bảo đảm về số lượng, chất lượng. Nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên cần tập trung vào: i) Giảng viên cần đạt tiêu chuẩn về chuyên môn và kinh nghiệm, có kiến thức thực tiễn phong phú, kinh nghiệm giảng dạy và quản lý lớp học, ưu tiên cán bộ quản lý thực tiễn hoặc chuyên gia; ii) Đào tạo và tập huấn giảng viên thường xuyên, đặc biệt là giảng viên trẻ, về kiến thức mới và phương pháp giảng dạy tích cực; iii) Thu hút giảng viên giỏi từ các học viện, trường đại học lớn và các tỉnh có mô hình tốt; iv) Giảng viên cần cập nhật nội dung thực tế hiện tại để truyền đạt cho học viên.

Cần tăng cường sử dụng đội ngũ giảng viên thỉnh giảng trong giảng dạy Trung cấp lý luận chính trị ngay tại địa phương, đặc biệt là từ các sở, ban, ngành của tỉnh và lãnh đạo Ủy ban nhân dân các xã, phường, đặc khu có năng lực và kinh nghiệm quản lý tốt. Đây là lực lượng có thể phản ánh sát thực tiễn, từ đó truyền tải kiến thức phù hợp với nhu cầu thực tế của địa phương, cần quy định tỷ lệ chương trình tối thiểu cần có sự tham gia của giảng viên thỉnh giảng để giúp học viên hiểu rõ hơn về tình huống cụ thể, đồng thời

nâng cao khả năng áp dụng kiến thức sau đào tạo vào công việc.

Thứ tư, đẩy mạnh chuyển đổi số trong giảng dạy, quản lý hoạt động đào tạo Trung cấp lý luận chính trị. Xu hướng chuyển đổi số trong đào tạo Trung cấp lý luận chính trị là tất yếu phải diễn ra. Vì vậy, cần từng bước xây dựng và hoàn thiện cơ sở dữ liệu để phục vụ chuyển đổi số thông qua số hóa học liệu, giáo án, thư viện, hồ sơ, lý lịch học viên, kết quả học tập, rèn luyện... Hoàn thiện hệ thống quy trình theo hướng minh bạch, đơn giản để hướng tới thực hiện các khâu, bước trong tổ chức đào tạo Trung cấp lý luận chính trị trên nền tảng số, ứng dụng công nghệ trí tuệ nhân tạo, dữ liệu lớn trong đánh giá kết quả học tập, rèn luyện của học viên, đánh giá sau đào tạo; đào tạo, bồi dưỡng, phát triển đội ngũ cán bộ, công chức có khả năng làm việc trên môi trường số; tăng cường huy động các nguồn lực phục vụ chuyển đổi số.

Để thực hiện được giải pháp này, đòi hỏi sự phối hợp chặt chẽ, đồng bộ của Ban Tổ chức Trung ương, Học viện Chính trị quốc gia Hồ Chí Minh, các tỉnh ủy, thành ủy trong xây dựng cơ chế chính sách đối với giảng viên, trong đào tạo, tập huấn, bồi dưỡng, trong sử dụng, quy hoạch, bổ nhiệm, đánh giá giảng viên, phát huy trách nhiệm người đứng đầu các trường chính trị trong xây dựng đội ngũ giảng viên, nhu cầu tự thân của mỗi giảng viên theo tinh thần tự học tập, rèn luyện suốt đời để tự hoàn thiện, trau dồi kiến thức, kỹ năng, phẩm chất cần thiết đối với giảng viên trường chính trị - cơ sở đào tạo, bồi dưỡng cán bộ duy nhất của địa phương ❖

(1) Tô Lâm (2024), “Kỷ nguyên phát triển mới - Kỷ nguyên vươn mình của dân tộc Việt Nam”, trong: Tạp chí Cộng sản, ngày 25/11/2024, tại: <https://www.tapchicongsan.org.vn>, truy cập ngày 20/4/2025.